केन्द्रीय माध्यमिक शिक्षा बोर्ड
दिल्ली
असतो मा सद्गमय

Question Paper

2023

aglasem.com

Series ΣHEFG

Set-4

Q.P. Code **11**

Roll No.

Candidates must write the Q.P. Code on the title page of the answer-book.

ꯃꯅꯤꯄꯨꯔꯤ

MANIPURI

ꯀꯟꯗꯤ : ꯆꯥꯡ *3*

*Time allowed : **3** hours*

ꯑꯔꯥꯟꯈꯠ ꯀꯣꯔꯤ : *80*

*Maximum Marks : **80***

- Please check that this question paper contains **10** printed pages.
- Q.P. Code given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains **26** questions.
- **Please write down the serial number of the question in the answer-book before attempting it.**
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

General Instructions :

(i) *There are **four** sections in question paper.*

(ii) *Section A : contains 3 questions.*

(iii) *Section B : contains 5 questions.*

(iv) *Section C : contains 10 questions.*

(v) *Section D : contains 8 questions.*

(vi) *Attempt questions as per instructions mentioned against each question.*

Section A : (Reading Comprehension – 3 passages) **All 15 MCQs (5 questions from each passage) to be attempted.**		**3x5=15M**
1.	ਨਮੋਸ਼ਾਂ ਸੋਚਾ ਨਸ਼ਾ ਬਨਾ ਸ਼ੋਚਾ ਸੰਦਨ ਸੋਨੰਨਸ਼ਾਂ ਸ਼ਰਿਨ ਸ਼ੋਸ਼ਸ਼ਨਸ਼ੋਸ਼ ਬਨੋਸ਼ਾਂ ਬਸ਼ਸ਼ਨ ਸਨਦ॥ ਸ਼ੋਪਸ਼ ਲੀ ਸ਼ਾਂਦਨਸ਼ਾ ਟੁਨੋਸ਼ਾ-ਲੀਸ਼ਨੋਸ਼ਾ ਦੋਦ, ਸ਼ਨੋਸ਼ਸ਼ਾਪ ਲਸ਼ਦ ਦੋਲਨੋਸ਼ਦ ਨਸ਼ਵੇਨ ਲੀੜਾਂ ਦੰਦਨ ਦੋਸ਼ਟਾਂ ਸਾਲਸ਼ਦ ਨਸਨਿਟੋਸ਼ ਸ਼ੋਪਟਾਂ ਲੀਨੋਲਨਾਂ॥ ਸ਼ਨੁ ਬਲੀਲਨੋਸ਼ਦ ਸੋਨਲੀ ਨਸ਼ਾਂਪ ਲੀੜਨਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਲਨ ਸ਼ੋਪਾਲਦ ਸ਼ੋਪਾਂ, ਬਨੋਸ਼ਲਨ ਬਸੋਨ ਸ਼ੰਸ਼ਦ ਨਸ਼ਾਂਪਲਸ਼ ਸਾਪਨੰਦਨ ਸਾਪਟਾਂ ਲੀਨੋਲਨਾਂ ਲੀੜਲੀ ਟੁਸ਼ਾਂ॥ ਸੋਦ-ਤਸ਼ਾਦਨ ਸ਼ਾਂਪਲਸ਼ਾਂ ਨਸ਼ਨਟਸ਼ਾਂ ਦਾਸ਼ਨ ਦਾਸ਼ਨਸ਼ਾਂ ਸਾਲਸ਼ਾਂਪਟਸ਼ਾਦਨ ਨਤਸ਼ਾਲਸ਼ਿ ਪੁਸ਼ਾਂ-ਸਾਪਦਸ਼ ਸੰਲੁਲਨਾਂ ਲੀੜਲੀ ਟੁਸ਼ਾਂ ਲਸ਼ੇ ਬਨਦ ਬਲੋਸ਼ਾਸ਼ ਸਨਿਟੁਸ਼-ਲੋਟੁਸ਼ ਸੋਲਦ ਸੋਨਟਿਲਸ਼ਿਟੁਦ ਸ਼ਸ਼ਲੁਦ, ਸੁਲੋਸੋਲਸ਼ਲੁਲ, ਲੋਸ਼ਸ਼ਾਲਸ਼ਾਂ, ਸ਼ੋਲ ਦੋਸ਼ਲ ਸੰਲਾਲਲੁਦ ਬਦੋਲ ਸ਼ੋਪਾਲਸ਼ ਸਾਲਨਾਲਸ਼-ਸਾਲਨਾਲਸ਼ ਸੰਲੁਦ ਟਟਾਲ ਸ਼ਾਂਪ ਸਨ ਸ਼ਲੁਲਸ਼ ਸੋਦ ਸਨਿਟਦਲ ਦੋਲਦਨਾਂ॥ ਲਲਨਿਸ਼ਨਲਨੁ ਸੰਦਸ਼ ਸੰਦਲਸ਼ਲੁਲੁਦ ਨਾਲ-ਨਾਂ, ਸੰਦ-ਸੰ ਬਤਸੋਲ ਸੁਲੋਲਸ਼ ਸੋਸਨੁਦ ਸਲਿੰਦੋਲਸ਼ ਦੋਲਨਾਲੁਦ ਬਨਾਲਿਟਦ ਤਲਿਨਾਂ ਲੀੜਲੀ ਟੁਸ਼ਾਂ॥ ਟੁਸ਼ਨਾਂ-ਨੰਸ਼ਲ ਦੋਲਲੁਲਦ ਨਸ਼ਨਾਟਦਸ਼ਲਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੋਲਦਸ਼ ਸੰਲੁਲਨਾਂ ਬਤਲੋਲਸ਼ ਤਸੋਲਸ਼ ਸਸ਼ਸੋਲਸ਼ ਸ਼ੁਲਦ ਦੰਲਨਿਟਦਲ ਸ਼ੁਲਨਾਂ ਸੋਲਬਨਾਸ਼ਾਂ ਬਲਦ ਦੰਲੁਲੁ, ਬਸੋਲਸ਼ਾਂ ਬਤਦ ਸੋਲਲੁਲੁ॥ ਬਨੁਸਦ ਨਾਲ ਲੀਲੁਲੁਲਨਾਂ ਲੀੜਲੀ ਟੁਸ਼ਾਂ॥ ਬਲੀਲਨਾਂ ਦਾਤੁਲੁਲਸ਼ ਬਨਸਾ ਬੀਨਲੁਦ ਨੁਲ-ਦੀਸ਼ਲ ਲੀਸਲੁਲਨਾਂ ਦਾਤਸ਼ਦ ਲੀੜਲੀ ਟੁਸ਼ਾਂਦ ਸਨਿਟਟੋਸ਼ਲੀਸ਼ਨਲਸ਼ ਗਾਲੁਲੇ ਦਲਿਸ਼॥ ਲੀਲੰਦੁਲਸ਼ਨੁ ਦਲਿਲੀਸ਼ਲ ਬੀਨਲਨੁ॥	

(i)	ਸ਼ੋਖਾ ਕੀ ਸਾਫ਼ਟਵੇਅਰ ਟੂਫ਼ੋਮ-ਫ਼ੋਫ਼ਫ਼ੋਮ ਦੇਣ, ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲੋਫ਼ਾਂਗਿਣ ਨਸ਼ਵੇਰ ਛੋਂਝ ਦੇਂਦੇ ਪੋਜਣ ਸਾਯਬੁਣ ਕਸਾਂਗਿਣੇ ਸੋਖਣਿਤਾ ਕੀਂਝੋਂ ਪੁਸ਼ਾਲਾਂਗਿਬੁ : (a) ਟਸਣ ਸੋਯਤਾ ਕੀਲੋਯਤਾ ਛੀਂਝ। (b) ਸੋਖਣੀਂ ਹਾਲੋਣ ਸੋਖਯਾਲ ਸ਼ਦੀਂ। (c) ਪਾਯਸੋਯ ਸੋਖਤਾ ਕੀਲੋਯਤਾ ਸੋਖਯਾਲ ਸ਼ਦੀਂ। (d) ਸਯਣ-ਸ਼ੁਣ ਸਾਯਸ਼ਤਾ ਘੋਣਟ ਤਸਿਤਾ ਕੀਲੋਯਤਾਲਾਂਗਿਬੁ ਸ਼ਦੀਂ।	1
(ii)	ਟਣੋਯਟਸਿਤਾ ਕੀਂਝੋਂ ਪੁਸ਼ਾਲਾਂਗਿਣ ਯਾਸ਼ੇਨ ਯਾਸ਼ੇਨ ਏਸ਼ਨ ਸਪਯੁਣ ਟਣੋਯ ਨਸਾਂਯ ਸੋਨਯਾ ? (a) ਸਤਿਯੁਯ ਵੇਦੁਯ, ਸਮਸ਼ੁਦਾਂ, ਸੁਲੋਸੇਯਸਯੁਣ, ਕੀਯਸੋਯਯਤਾ, ਵੇਯਾ ਏਸ਼ਨ ਸੋਂਗਿਯੁਣ ਸੋਨ। (b) ਨਸਵੇਨ ਨਟੋਯ, ਨਾਂਗਯਯੁਣ, ਵੇਨਸੋਯਣਟਸਾਂਯਨ ਸੋਨ। (c) ਵਤਿਲੋਟੋਯ ਨਯਾਨਯ ਸਪਯੁਣ ਕੀਯਨਟੋਯ ਸੋਨ। (d) ਸੋਯਵਨ ਸੋਲੁਯੁਣ ਵੇਯਸਟ ਕੀਯਯਸੋਯਟਾ।	1
(iii)	ਸੋਵਨ ਸਟੋਯਯਸ਼ੁਣ ਵਤਿਲੋਂ ਪੁਸ਼ਾਲਾਂਗਿਣ ਯਾਸ਼ੇਨ ਏਸ਼ਨ ਸੋਂਦ ਵਸਾਂਗਿਟੋਯ ਤਸਿਯਾ ? (a) ਵਤਿਯਾ ਵਯਾਂਖ ਵਤਿਲੋਂ ਸੋਖਟੇ ਸਾਯਟਯਾ ਟੋਲੁਣ ਕੀਂਝੇ ਸੋਖਟਾ। (b) ਘੋਨਸਣ ਸੋਨਤ ਟਣੋਯ ਨਸਾਯ ਸੋਲੁਣ ਕੀਂਝੇ ਸੋਖਟਾ। (c) ਵਸਸੋਨ ਸੁਲੋਯਾਨ ਸੋਖਯੁਣ ਲਾਂਖ-ਲਾ ਸਟੋ-ਸੋਂ ਸੋਖਯੁਣ ਵਤਿਲੋਟੋਯਸਾਂਵੇਨ ਸੋਂਗਿਯੁਣ ਵਸਾਂਗਿਟੋਯ ਤਤਿ। (d) ਦਖਸਨ ਸਖਤੋਂਨਨ ਵਤਿਸਖ ਸਪਯੁਣ ਵਸਾਂਗਿਟੋਯ ਤਤਿ।	1
(iv)	ਸੋਯਾਯ ਨਸਾਯਯ ਯਾਨਾਂਸ਼ ਘਨਸਣ ਕਤਿਲੋਂ ਪੁਸ਼ਾਨਿ ਯਯਾਸਣ ਦੋਂਨੋਨਯਾ ? (a) ਘਨੋਯਾਂ ਵਯਾਂਖਯੁਸ਼ ਸਾਂਚਸੋਂਟਨ ਸੋਖਾਟਤਾ ਘੋਨਟ ਤਸਿਯਾ ਘਨਸ਼ੁਸ਼। (b) ਪੁਸ਼ਾਸ-ਸਖਾਵਨ ਸੋਲੁਯਾਤਾ ਘਨਸ਼ੁਸ਼। (c) ਪੁਨ ਦੋਸਨ ਯਯਨਤਾ, ਟਣੋਯ ਨਸਾਯ ਸੋਲੁਣ ਦੋਯਯਾਯਾਂ ਸਖੇ ਸੋਖਯਨ ਸਾਂਚਸੋਨ ਤਸਿਯਾ ਘਨ ਘੋਨਟ। (d) ਨਯੋਨ-ਨਯਾਂ ਘਨਟੋਸ-ਘਯਾਸ ਤਸਿਯਾ ਘਨ ਘੋਨਟ।	1
(v)	ਸੋਯਾਯ ਨਸਾਯਯ ਯਾਨਾਂਸ਼ ਘਨਸਣ ਸੋਸਟਨ ਘਨਪੁਯ ਯੋਸਾਟਨਿ ਤਸਿਯੁਂ ਪੁਸ਼ਾਨਾਂ ਪੁਸ਼ ਘਨੁਸ਼ਾ ? (a) ਪੁਸ਼ ਦੋਸਨ ਯਯਨਤਾ ਸਿਯੁਂ ਪੁਸ਼ਾਲਾਂਗਿਣ ਸਾਂਚਸੋਂਟਨਯਾਸਿਯਨ ਸਿਯੋਯਨਾਂਯਾ ਟਸਿਨਨਾਂਯਾ। (b) ਸਿਯੋਂਝੋਯਯਾਂਵੇਸ਼ ਸਖਾਯੁਣ ਟਣੋਯ ਨਸਾਯ ਸੋਲੁਣ ਸੋਨਨ ਸੋਨਨਨਾਂਯਾ। (c) ਪੁਸ਼ਾਸ-ਸਖਾਵਨ ਸੋਲੁਯੁਸ਼ਨਵੇਸ਼ ਵਸਾਯੁਣ ਟੋਂਫ਼ੋਯਯਾਸ਼ ਸੋਨਨਨਾਂਯਾ। (d) ਦਖਸਨਯ ਸੋਯਤਾ ਕੀਲੋਯਤਾ ਘੋਨਨਨਾਂਯਾ।	1

2.	ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਡਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਡਮ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ

(v)	ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਡਿਟੇਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਸੰਕਲਪ ਹੈ: (a) ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ। (b) ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੜਨਾ। (c) ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ। (d) ਕੈਦ, ਜੁਰਮਾਨਾ, ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।	1
3.	ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਕਥਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ: ਪੁਲਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਖਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	5x1=5
(i)	ਪੁਲਿਸ-ਪੁਲਸ ਦਾਅਵਤਾਂ ਕਬੂਲਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹੀ ਕਥਨ ਹੈ: (a) ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। (b) ਦੋਸ਼ੀ-ਦਾਗੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। (c) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਏ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। (d) ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਾਅਵਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।	1
(ii)	ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਾਅਵਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: (a) ਵਿਦਾਇਗੀ ਪਾਰਟੀ (b) ਸਾਥੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ (c) ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਾਰਟੀ (d) ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਪਾਰਟੀ	1
(iii)	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੈ: (a) ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹੈ (b) ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (c) ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹੈ। (d) ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ।	1

(iv)	ਸਾਡੇ ਘੱਟ ਤੋਤਲ: (a) ਛਾਯਾਦਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੇਤ ਘੱਟ ਹੈ। (b) ਨਿਯਮ ਬਹਤ ਘੱਟ ਹੈ ਛਾਯਾਦਾਵਾਂ । (c) ਬਹਵਚਨ ਦਰਤਾਂ ਸਬਾਸੇਸ਼ਾਂ ਦੇਖਾਤਮ ਘੱਟ ਹੈ ਦੇਖਦਾਤ । (d) ਸਨਾਂ ਦਾਸਤੇਪਾ ਬਡੇਤ ਸ਼ਬਿ॰।	1
(v)	ਦਾਤਤ-ਨੀਂਸ਼ਾਂ ਬਤਤ ਸੇਦ ਸ਼ੈਲਾਂਦਤਾ ਦੇ ਤੇਤੇਸ਼ਾਦਤਸ਼ਾਂ: (a) ਬਸ਼ਤ ਸਬਦ ਸੇਤਸਾਬਸ਼ ਛਸਦਤੇਸ਼। (b) ਬਤਤਾਂ ਸ਼ਾ ਬਸ਼ਦ ਸੇਬ ਦੇਸ਼ਦ ਾਂਟਿਬਦਤ ਸੇਤ। (c) ਦਾਸਾਂਤਿ ਾਾਸਾਤਬਤਤਤਸ਼ ਦਾਤਤ ਸਬਾਸੇਸ਼ ਦੇਬਤਸਾਦਾਂ। (d) ਟੈਾਸ਼ ਛਾਯਾਬਤ ਦੇਤਾਦਤਬਤਾਂ ਛੋਬਤਦੇਬਤ।	1
Section – B Writing: 1. Essay Writing, 2. Letter Writing, 3. Amplification, 4. Phrase and Idioms 5. Sub-Skill (Application Writing; Notice Writing)		25 marks
4.	ਬਡੇਸਤ ਬਕ ਸ਼ਰਦਬ ਸੇਬਾਬ (ਬਾਾ) ਨਸ਼। (a) ਬਨੈਂਦੇਨਨਾਂਦ ਵਿੰਤੇਨਤ ਦੇਬ ਾਾਟਿਬਦਤ। (b) ਟੇਬੇਾਬ ਦ ਸ਼ਰਿਾਂਤ ਛੋਬਦਤਨਾਂਦ। (c) ਬਨੈਂਦੇਨਨਾਂਦ ਪਬਛੁਨ ਛੋਟਾਦਾਂ ਸੇਬਬਕਸ਼ਾਂ ਸ਼ਸਾਬਛਤਨਾਂਦ।	1x6 = 6
5.	ਦਤੇਬ ਸਾਬਵੈਂਦੇਬ ਬਸਦੇ ਟੈਂਛੇਨਤ ਟੈਂਤ ਛਾਨਸ਼ ਨਨਾਬਸ਼ਾਂ ਸੇਨਦ ਸ਼ਰਦਟ। ਦਤੇਬਬ ਟੁਦ ਸ਼ਬਿਦਟਤ, ਟਸੇਨਬ ਦਤੇਬਦੇ, ਸ਼ੁਸਤੇਬ, ਬਦਾਿਬਬ ਸ਼ਸਟਾਿ ਦਛੇਬਦਤ ਗਾਨਿਬਬ ਦਤੇਬਦ ਦੇਬਬਕਾਂ ਡਾਬਦੇਬਾਿ ਛਬਬਨਾਂ ਬਕਾਬ ਟੇਬਬਤੇਬਬਤਟ ਸ਼ਾਿਡਾਂ ਬਕ ਨਸ਼। **(ਸਾਿਡਾਂ ਬਤਤ ਬਕਬਾਸਬਨ ਦਨੇਂਾਂ ਬਨਾਬਬ ਬਿਾਬ, ਪਬਛੁਨ, ਟੈਂਤ ਛਤਤ ਸੇਬ।)**	1x5 = 5
6.	ਸ਼ਰਿਾਂਤ ਬੇਬਛੇਾਂਾਬ ਬਨਾਿਬਨਾਂ ਬਡੇਸਤ ਬਨਾਿਬਨ ਸ਼ਨਾਬਦ ਸੇਨਬਤੇਬਬ ਛਾਬਟ ਨਬਛੇਬਾਟ ਨਸ਼। (a) ਬਡੇਬਤਦਟ ਟੈਂਟੁਤ ਨਛੇ ਦੇਬਤਨਦੈਂ। (b) ਨਛੇਨ ਸੈਂਤਦਟ ਸ਼ੁਛ ਤਨਟਾ। (c) ਸੇਬ ਸਬਬੁਾਬ ਬਤਦਟ ਸਾਬ ਸਾਬਛੇਬ ਬਕ ਬੇਬਤੇਬਸ਼।	2x3 = 6
7.	ਨਤੇਬ ਸ਼ਰਿਾਂਤ ਸ਼ੁਸਤੇਬ ਛੇਬਟੈਂਾਬ ਬਨਾਿਬਨਾਂ ਨਛੇਬਬਸ਼ ਸ਼ਰਦਬ ਨਸ਼ਾਂਨਟ ਛਬਾਂ ਦੇਬਛੇਬਾਟਿਬਬਾਂ ਸੇਬਬਸ਼। (a) ਬਡੇਤ ਟੈਂਦੇ। (b) ਬਬਾਾਬਸ਼ਬਸ਼ ਟੇਾ ਸੇਬਤ। (c) ਬੇਬਟ ਛਾਾਤ। (d) ਛਾਤਦਬ ਬੇਬਸ਼ ਸੇਬ ਸੇਬਤ। (e) ਸਨਾਬ ਸੇਬਤ। (f) ਤਛਾਨਾਂ ਸੇਨਾਂ ਦੇਨਤਬ। (g) ਟੁਬਸ਼ ਸਨਾਬ ਸੇਨਤਬ	5x1=5

8.	ਕਰਕੇਸ਼ ਘਰ ਸਮਟਾ ਨਸ਼ ॥(ਹਨੇਰਗਰੀ ਹਲੂਚ ਘਰਗਾਂ ਦਨੇਸਾਂ ਸਰਿ ਨਾਟਿਬਟਰ ਸੇਬਾ॥) (a) ਦਨੇਬ ਦਸਣਾ ਸੇਬਨਹੂਚਸਾਂ ਟਾਦਾਸਾ ਨਾਬਗ਼ਾਸਬਾਟਾ ਸੇਬਟ ਸਮਟ ॥ ਸਸਬੇਸ ਸਨਸ਼ਬਗ਼ਾਂ District Forest Officer ਸ ਦੇਬਟਰਿ ਸੇਬਗ਼ਾਂ ਟਸਬਗ਼ਾਂ ਹੁਸਾਂਪਬ ਦਸੇਸਗ਼ਾਂ ਸਗ਼ਬਸ ਸ ਗ਼ੇਬਸਾਂ ਗ਼ੈਸਸ ਘਰ ਸੇਗ਼ਸਾਟਾਬਗ਼ਸੈਂਬਾਂ॥ ਕਗ਼ਸਾਂਬਸਘਰ ਸ ਸੇਬ 500 (ਸੇਸਸ) ਸਬ ਸਰਿਟਿਟਰ ਸੇਬਟ ਸੇਬਾਂਟ ਘਰ ਸਨ ॥ (b) ਦਨੇਬ ਦਸਣਾ ਸੇਬਨਹੂਚਸਾਂ ਟਾਦਾਸਾ ਨਾਬਗ਼ਾਸਬਾਟਾ ਸੇਬਟ ਸਮਟ ॥ ਦੇਬਟਰਿ ਟਾਬਸੇਬਟਸਾ ਹੁਸਾਂਪਬ ਦਸੇਸਗ਼ਾਂ ਹਲੂਚਬ ਗ਼ਾਂਟਬਗ਼ਾਂ ਸਰਿਬੇਬ ਗ਼ੇਬਸਗ਼ੈਂਬਾਂ॥ ਬਟਸਬ ਲੇਬਗ਼ ਸੁਸਟਾਬਸਘਰ ਲੈਬਸਟ ਸੇਬਸਗ਼ੈਂਟਰ ਸੇਬਟਾਂਟ ਘਰ ਸਨ ॥	1x3 = 3
Section - C **Grammar: 1. Phrases and Clauses, 2. Sentence and its transformation.**		20 Marks
9.	ਸਕਸੇਬ ਸਰਿਟਿਟ ਸੇਗੈਂਬਸਾਟਾਲਾਬ ਬਟਸਿਬਾਂ ਸਗ਼ੇਬਸਬ ਸਮਟਾ ਸਕਸੇਬ ਦੈਂਬ ਸਟਿਬਟਿਬਟਬ ਬਟਾਂ ਗ਼ਬਸਾਟ ਸਸਮਬਾਂ ਦਗ਼ਾਟਟੈ ਸੇਬਾਸ ॥ (a) ਟੈਂਗ਼ੇਬ ਨਾਸਗ਼ਾਂ ਸੇਬਟ ਦੁਸੇ ਘਸ਼ ਘਸ਼ਬ ਟੇਬਟਾ ॥ (b) ਘੈਂਬਾਂ ਘਸ਼ੰਟ ਸਰਿਾ ਸੇ ਗ਼ੇਬਟਟਿਬਸ਼ ॥ (c) ਸਹਤ ਸੇਸਟ ਸੇਗ਼ਬ ਘਗ਼ੇਬ ਘਸ਼ ਟੇਬਟਾ ॥ (d) ਦੁਸੇ ਘਸ਼ ਦੁਸੇਬਸ ਗ਼ੇਬਸਸ੪-ਸ੪ਸਬ ਸਗ਼ਬਸਸਿਂਗ਼ੇ ॥ (e) ਸੇਸਾਂ ਸਮਟਗ਼ਟਾ ਘੈਂ ਘਸ਼ਬ ਸ੪੮ਟੁਸਿਬਾ ॥ (f) ਸਨੇਬ ਟੇਬਟਾ ਘਸ਼ ਘੈਂਬਸਬਨ ਸ੍ਰੈਂਪਸਗ਼ਾਂ ਸ਼ਗ਼ਬਾਬਸ਼ ॥ (g) ਸਸਬੇਸ ਸਾਂਪਸਸ! ਘਸ਼ਗ਼ਾਂ ਘੈਂਬਸਾ ਟੈਂਟ ਦਸੇ ਨਾਸਬਸ਼ ਗ਼ਬਸਟਿਬਸਾਂ!	5x1=5
10.	ਸਕਸੇਬ ਸਰਿਟਿਟ ਸੇਗੈਂਬਸਾਟਾਲਾਬ ਬਟਸਿਬਾਂ ਸਗ਼ੇਬਸਬ ਸਮਟਾ ਸਕਸੇਬ ਦੈਂਬ ਸਟਿਬਟਿਬਟਬ ਬਟਾਂ ਗ਼ਬਸਾਟ ਸਸਮਬਾਂ ਛੁਟੈਂਟਟੈ ਸੇਬਾਸ ॥ (a) ਟੈਂਟ ਟੈਂਗ਼ਸਗ਼ੈਂਬ ਸੇਬਸਬ ਘੈਂ ਸਨੇਬ ॥ (b) ਟੈਂਟ ਸਾਂਗ਼ਟਿਸਗ਼ਾਂ ਸੇਬਸਬ ਨਾਟਾਬੇਸ਼ ਸੈਂਗੈਂਬਸਟਾਂ ॥ (c) ਘਸ਼ਗ਼ਸਗ਼ਾਂ ਸਗ਼ਬ ੭ ਸਸਸ ਸੇਟੇ ਸ਼ੁਟਾਸ਼ ਸਾਟੈਂ ॥ (d) ਸਕਸੇਬ ਟੇਬਟਸਸਸਾਂ ਘਸ਼ਬਸ਼ ਸੇਸਟ ਤੁਟ ਘਸ਼ਬ ਸ੪ਸਗ਼ਬਾਂ ॥ (e) ਸੇਸਾਂ ਟਾਬ ਦੁਸੇ ਘਸ਼ ਗ਼ਸਾਂ ਟੇਬਟਸਸਸਾਂ ॥ (f) ਦਸੈਂਬਟ ਸ੍ਰੈਂਪਬਸ ਟਸਸਬ ਸਗ਼ਟਸਬਸ਼ ਤੁਸੈਂਬਟੈਂਬਾਂ ॥ (g) ਸਨੇਬਾਟ ਸਸਸਟ-ਸਸਸਟ ਗ਼ੇਬਸਬਸ਼ ਘੈਂਬਾਂ ਸੇਬਸਬ ਸੇਬਸਗ਼ਾਂ ॥	5x1=5
11.	ਸੇਬਟਟਬ ਸੇਗੈਂ ਸਗ਼ਾਬਾ ਗ਼ਗ਼ੇਬਸਬਸ਼ ਗ਼ੈਂਟਬਾਂ ?	2
12.	ਸਾਬਟਟਬ ਸੇਗੈਂ ਸਗ਼ਾਬਾ ਗ਼ਗ਼ੇਬਸਬਸ਼ ਗ਼ੈਂਟਬਾਂ ?	2
13.	ਸੇਗੈਂਸਗ਼ਾਬਾ ਘਸ਼ਟ ਟਾਬਸੇਬਟਟਿਬਸ਼ਗ਼ਾਂ ਸਨਸ਼ਬ ਸਬਟ ਸੇਗੈਂਸਗ਼ਾਬਾਬਸ਼ ਸਨਸ਼ ਗ਼ਬਸੇ ਗ਼ੈਂਬਟ ਸੇਬਸਗ਼ੇਬਸਬ ਸੇਬਨ ? (a) ਸਗ਼ਗ਼ੇ ਗ਼ੈਂਬਟ ॥ (b) ਸਗ਼ਗ਼ਾਂ ਗ਼ੈਂਬਟ (c) ਘਸ਼ਬਸ਼ ਗ਼ੈਂਬਟ (d) ਸੇਬਨਟਿਬਸ ਸਗ਼ਘੈਂਬਸ਼ ॥	1

14.	'ਸੋਵਰ ਯਕੁਸਾਲ ਕੀਨਤਸੇ, ਸੁਮ ਯਕਮ ਸੋਵਾਸਤਿਸਮਕੁ।' ਸੋਨਤ ਸੋਨੈ ਸਗਾਮ ਯਦਾ –	1
	(a) ਯਤਸਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(b) ਸੋਨਦਨ, ਸੋਨੈ ਸਨਿ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(c) ਯਦਯਿਨ ਏਯਸੋਯਸ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(d) ਯਨੈਨ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
15.	ਯਨੈਨ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਮ ਸਯਸੋਯਸ –	1
	(a) ਕਲਾਲਿਨੁ ਏਸਾ ਸੋਸਾਲੈਯਿਸਲੇ ਸੰਸੋਦਾ	
	(b) ਯੈਨੁ ਦੇਸਾਸ ਸੁਨੈਨਦ ਸਸਾਲੈ ਵੇਦਤਾ	
	(c) ਕਾਸ ਲੈਖ ਦਾਦਿਸੁਸ ਸE ਸਸਾ	
	(d) ਦੈਸਾਸਤਾ ਦੇਸਾਸਿਲੇ ਦੇਸਸਯਸਸੁਲੇ	
16.	ਯਤਸਯਸ, ਯਨੈਨ, ਯਸਤਿਦਸਾਯਿਸ ਸੁਯਦਾਯਿਸਾਂ ਸਨੁਸ ਸੰਦੇਸ ਏਯਸੋਯਸ ਸੋਨੈ ਸਗਾਸ ਸਸਦੁ।	1
	(a) ਦੇਸ ਸੁਸਨਸਿ ਸਸਸਤਿਸਾ ਦੇਸਦਾ।	
	(b) ਸਸਦ ਸਸਦ ਸਖਸਦ ਸੁਸਸਾਯਦਾ।	
	(c) ਸਨ। ਸੋਨਸਾਯਿਸਯਸ ਦੇਸਸੁਸਾ ਸੰਨ।	
	(d) ਸੁਸਸਸਸਸਾਂ ਦੇਸਸਸਦਾਂਲੇ।	
17.	'ਦੰਦ ਸਸਦਯਸਸ ਲੈ ਯਨੈਨ ਯਸਖਸ ਦੈਯਸਸਸਦੇ।' ਸੋਨਤਸਾਂ –	1
	(a) ਸੋਨੈ ਸਨਿ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(b) ਯਤਸਯਸ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(c) ਯਦਯਿਨ ਏਯਸੋਯਸ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(d) ਸੋਸਦ ਲੈਲ ਯਦਯਿਨ ਏਯਸੋਯਸ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
18.	'ਖੈ! ਲੈਯੁਸਲੁ ਦੈਸਸੁਸ।' ਸੋਨਤਸਾਂ –	1
	(a) ਸੁਸਦਾਸਾਂ ਸੇ ਯਸ ਏਯਸੋਯਸ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(b) ਯਤਸਯਸ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(c) ਯਨੈਨ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
	(d) ਸੋਸਦ ਲੈਲ ਯਦਯਿਨ ਏਯਸੋਯਸ ਸੋਨੈ ਸਗਾਯਦਾ।	
Section – D	**Prose :**	**10 marks**
19.	ਯਸਨਸਯ ਸਸਦਯ ਸੰਦਨ ਸੋਨੈਸਾਂ ਸੋਸਸੁਸ ਸਨਿ।	5
	(a) 'ਸੁਸਾਂ ਦਾਨੈਦ ਦੈਯਸਾਸਸੁਦ ਲਲੇ ਵੈਯਸਸ, ਸਯਸਾਸਸ ਵੈਯਸਸ, ਸਯਸਾ-ਸਯੁਸ ਵੈਯਸਸ ਸੈਂਸੁਦ ਯਲੈਯਸੁ ਯਵੈਦਯਸੁ ਵੈਯਦਦਸ ਸੈਂਲ ਸਨਿਯਿ ਯਤਸਾਂ ਦੈਯਸ ਦੈਯਸਸਾਂ ਸਾਯਸਾਸਦਯਸੁਦ ਯਵੈਦਸ ਯਸਸਾਂ ਸਨਸਾ ਯੈਸਸਲ ਸਸਸਤਸ ਸਸਤਿਸਾ ਦੈਯਸੁਸ ਯਸ ਯਸਯਸਾਸਸਸਤਸ ਸਸਸਸਸਯਸ ਲੈਲੇਸ ਵੈਯਦਦ ਵੈਯਸਾਂ ਦੇਸਸੁਸਾਂ ਪ੍ਰਸਸਸਦਾਂਲੈਸਾਂ।'	
	ਵੈਯਦਦ ਵੈਯਦੁ ਵੈਯਸਾਂ ਵੈਯਸਸਸਦਿਦੇ? ਯਵੈਦਸ ਯਸਸਾਂ ਸਨਸਾ ਯੈਸਸਲ ਸੋਨੈਸਾਂਸਾਂ ਵੈਯਸਾਂਦੇ? ਸੁਸਾਂਸ ਦਸਸਾਂ ਵੈਯਦ ਦੇਸਸੁਸਾਂਸਾਂਸਾਂਸਾਂਦੇਸਾਂ? 2+2+1=5	

	(b) ਦਫ਼ਤਾਂ'ਚਫਿਰਨਾਂ ਨੇਸ਼ਾਂ'ਵਹਾਂ ਬੱ'ਮ' ਨਹਿਨਾ ਸਗਨਾ ਸਗਨਾ ਦਸਤੂਨ ਲਾਵੇਟ ਨਾਲੇਟ ਦਾਸਤੰਗਦਾ। ਗੀਨਾ ਗੀਨਾ ਨਾਲੂਨ ਨਹੇਨਾਨਿਕ ਸੇਸਨਾਵਟ'। ਸੂਗਨਾ ਤੰਮਾਗੀ। ਸਹੇਨਸਗਨਾ ਦੇਵਨ ਨਾਵੂਨ ਯਾਨਗਿ। ਨਨੂੰਨਾ ਦਫ਼ਤਿਨਾਸਾਵਨ; ਨਾਂਤੇ ਯਾਨਨ ਸੀਯਤਾ, ਸੇਗਨਾਂਯਾਨਾ। ਦਫ਼ਤਿਨਾਂਚਫਿਨਾਂ ਸਗਨ ਗੀਨਾਨੂਨ' ਨਨੇਟੇ।'' ਬੱ'ਮ' ਨਹਿਨਾਨਿਯ ਸਗਨਾ ਸਗਨਾ ਨਾਲੂਨ ਦੱਯਾਨਚਿਨੂ ਗੀਨਾਨੇਸਟ? ਦਫ਼ਤਿਨਾ ਨਨੇਟੇਟ ਗੀਨਾ ਗੀਨਾ ਨਾਲੂਨ ਸਗਨਾ ਸੇਸਨਾਂਚਲਿਟ? ਦਫ਼ਤਿਨਾਂਚਫਿਨਾਂ ਸਗਨ ਗੀਨਾਨੂਨ' ਨੇਸਨਨੇਟ ਦੱਯਾਨਚਿਨਾਂ ਸਗਨਾਨਿਟ? 2×2×1=5	
20.	'ਸਨੂਯਾਨੂਨ' ਨੇਸਨਨਾਂ: (a) ਦਸ ਯਾਨਾਂ ਸਨਯਿਟਾਂ। (b) ਸਨਾਂਸ ਸਨੂਨ ਨੇਸਨਨਾਂ। (c) ਸਨੂਨ ਸਨੂਨ ਨੇਸਨਨਾਂ। (d) ਸੂਨ ਯਾਨਾਂ ਸਨਯਿਟਾਂ।	1
21.	'ਦੱਨਾਂ ਦੱਟੇਂਯਨ' ਨੇਸਨਨਾਂ: (a) ਦੇਸਨ ਦੱ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇਸਨਨਾਂ। (b) ਨੇਸਨ ਸਸਨ ਨੇਸਨਨਾਂ। (c) ਸਟਨ ਸੇਤੇਂ-ਸੇਸੇ ਨਾਂਟਾਯਨਟ ਨੇਸਨਨਾਂ। (d) ਨੇਸਟ-ਯਾਸਟਨ ਨੇਸਨਨਾਂ	1
22.	ਯਾਸੇਸਨ ਯਨ ਸਮਟਾ ਸੇਸਸੂਸ ਸਨਿ – (a) ਸਸਾਂਨਾਸਿਸਨਾ ਵੱਂਤੇਂ ਪੂਸਨਿ ਦੇਯਨ ਸਸਨਾਂ ਨੇਸਨਨਾਂਟੇ? (b) 'ਦੱਨਾਂ ਟੇਨੇਂਸੂਨਟ ਨੇਂਸੂਸ ਦੇਨੂ' ਸੇਸਾਂ ਸਨਾਂ ਯਨਾਂਸਾਂ ਯਸਟਸਸਨ ਸੇਸਾਂਚ ਸਨੂ।	3
Section – D	**Poetry :**	10 marks
23.	ਯਾਸਨਨ ਸਮਟਾ ਸਸਾਂ ਸਨਾਂਯਾ ਨੇਸਸੂਨੂ ਯਾਸਨਾਂਚਟ ਸਨੂ। (a) ਪੂਸਾਂਨੇਯਾਨੇਸਨਾਂ ਸੇਸਸੂਸ ਸਸਨੇ ਵੱਂਸਾਂ ਸਾਸਟਨ ਸੂਸਟਾਂਚਸਾਂ ਸਾਂਪਸਨੇਨ ਸਸਨਾਂਸਨ, ਸੇਸਸਨਾਂ ਚੱਂਸਨ ਨੇਸੂਟ ਨਨਨ ਸਵੱਂ ਸੂਸਨਾਂਸ ਸਨਟਾਸਨਾਂ ਦਟਨ ਸਾਸਟਨੇਂ। (b) ਸਨਾਂਚਨਨ- ਦੱਨੂਸ਼ ਸਨਾਂਸਾ ਨੇਸਨਨੇਂਨਸ ਯਾਂਨੂਸ਼ ਸਨਸਾਨਨ ਸਨਾਂਸਨਾਂ। ਸਸਨਾਂਸਾ ਵੱਟੇਂ' ਯਾਸੂਸਾਂ? ਯੇਸਸਾਂਟੂ ਸਾਸਟ ਯੇਸਾਂਨ ਟਾਂਸਾਂ ਨਸਸਨਸਨ ਦੱਟ ਪੂਸਟਨ- ਸਨਾਂਨਸਾਂ ਸਸਨਾਂ ਟੇਂਯਟਨਨਾਂ।	1x5=5

24.	'ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੇਯਤੇਸ਼ ਮਹਿਦਦੀ' ਲੇਖਤਸ਼:	1
	(a) ਘਨ੍ਹ ਘੇਸ਼ਾਂ ਲੇਖਨ੍ਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼ੇਘਣ ਮੇਘਸ਼॥	
	(b) ਦੇਯ ਦੇਯਣ ਲੇਖਨ੍ਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਮੇਯਸ਼॥	
	(c) ਦੇਯ ਲੈਂਯਾਂ ਲੇਖਨ੍ਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼ੇਯ ਸ਼ਾਯਤ॥	
	(d) ਘਸ਼ਸਿਟੇਯ ਟੈਂਯ ਲੇਖਨ੍ਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼ੇਘਣ॥	
25.	'ਮਸ਼੍ਰੰਥ ਸਯਾਂਘਸ਼ਾਂ ਦ੍ਰਸ਼੍ਟੇਯ ਸ਼ੇਸ਼ਟਿਸ਼ਟਾਯ' ਲੇਖਤਸ਼:	1
	(a) ਮਸ਼੍ਰੰਥ ਸਯਾਂਘਸ਼ ਸ਼ਘਟ੍ਰੰਥਯਾਯ॥	
	(b) ਸ਼੍ਰੰਥਿਯਿਸ਼ਿ ਘਸ਼੍ਰਸ਼ਤਸ਼ਾਂ ਟੈਂਯਸ਼ਿ ਸ਼ੇਸ਼ਟਿਸ਼ਟਾਯ॥	
	(c) ਮਸ਼੍ਰੰਥ ਸਯਾਂਘਸ਼ਾਂ ਤਯਸ਼ਿ ਤਸ਼ਾਦਤ॥	
	(d) ਮਸ਼੍ਰੰਥ ਸਯਾਂਘਸ਼ਾਂ ਸ਼੍ਰੰਥਯਸ਼ਾਸ਼ ਤਯਸ਼ਿ॥	
26.	ਘਸ਼ਤਸ਼ਾ ਸ਼ਨਟਸ਼ਾ ਸ਼ੰਬਸ਼ਸ਼ਸ਼ ਸ਼ਸ਼ਿਨ੍ਹ॥	1x3=3
	(a) 'ਟੇਤਸ਼ਯਾਤਸ਼ਿ ਤਯੰਘਟਾਂ ਸ਼ੰਬਸ਼ਟਾ ਲੇਖਤਟਾਂ' ਲੇਖਟਾ ਘਸ਼ਟਾਂ ਟੇਘਸ਼ਲੇਘਟਾਤਸ਼ਾਂ ਸ਼ਯਘਸ਼ ਘਸ਼ਾਂਟੇ ਤਸ਼ਨ੍ਹ॥	
	(b) 'ਪੇਸ਼ਸ਼ਾਂਨ੍ਹ ਯਾਘਟਾ ਪੇਯਿਸ਼ ਟਸ਼ਿਟਾਂ ਯਾਘਸ਼ਸ਼ਘਸ਼ ਟੈਂਟਾ ਤ੍ਰਘਟਤ' ਸ਼ੇਟਤਸ਼ਾਂ ਘਸ਼ਟਾਂ ਘਸ਼ਾਂ ਸ਼ਯਘਸ਼ਾਂਤਸ਼ਿਸ਼ਘ ਲੇਖਯਾਂਟੇ?	